

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 16 • год. CIII • 29 август 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

**РОДОВАТА ПАМЕТ Е ЖИВА,
ЗАЩОТО СЪМ ТРАКИЙКА**

На стр. 3,6

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР – ПОКЛОНЕНИЕ НА ПЕТРОВА НИВА

■ Слово на Кр. Премянов – председател на СТДБ

Тракийци коленичиха пред саможертвата на преображенци, дали живота си в името на Отечеството

На 17 август т.г. Петрова нива отново събра членове на Съюза на тракийските дружества в България от цялата страна, стотици признателни българи, представители на държавни институции и политически партии, които почетоха паметта на преображенци, дали живота си в името на Отечеството. Събитието се проведе под почетния патронаж на президента Румен Радев.

Официални гости бяха вицепрезидентът на Република България Илияна Йотова, проф. Мария Нейкова, областен управител на област Бургас, Васил Вълчев, генерален консул на Република България в Истанбул, Радослава Кафеджийска, съветник в консулството в Истанбул, народни представители, общественици, кметове от региона.

В събора-поклонение участваха Илиян Янчев, кмет на община Малко Търново, заместник кметовете инж. Тонка Стоева и Деян Йотов, Кр. Премянов, председател на СТДБ, Краснодар Беломорски, зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на Софийското тракийско дружество,

■ Заупокойна молитва в памет на загиналите за свободата на България, отслужена в храма-костница „Света Петка“

Михаил Вълков, зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в гр. Ямбол, Цанко Атанасов, член на ЦР на СТДБ, председател на Тракийско дружество „Одринска епопея“, Стара Загора и съпредседател на ТМСБ, членовете на ВК на Съюза: Нели Анастасова, председател на ТД „Стоян Мавродиев“, Търговище, Ана Тодорова, председател на ТД „Одринска епопея“, Поморие, Вря Петрова, председател на ТД „Капитан Петко войвода“, гр. Карнобат, Николай Димитров, председател на тракийското дружество в Айтос, Стефан Колев, председател на ТД „Странджа“ в Бургас, Иван Маширов, председател на ТД „Тракия 1922“, Крумовград, членовете на ЦР на СТДБ: член-кореспондент проф. Георги Михов и член кор. проф. Васил Проданов, председател на ТНИ, проф. Св. Елдров, доц. Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ, доц. Геновева Михова, председател на филиала на ТНИ във Варна, д-р Ваня Иванова, главен редактор на в. „Тракия“, Стефан Начев, главен секретар на Съюза, Димо Карабелов, председател на Тракийската национална инициатива „По пътя на Преображенци“, Христо Христов, съпредседател на Регионалното ТД във Варна, Симеон Кулиш, научен секретар на филиала на ТНИ, гр. Варна, представители на тракийци от София, Варна, Бургас, Стара Загора, Хасково, Харманли, Любимец, Димитровград, Айтос, Средец, Казанлък, Крумовград, Сливен, Ямбол, Поморие, Созопол, Карнобат, Търговище и др.

Вечерната програма на събора започна в храма-костница „Света Петка“ със заупокойна молитва в памет на загиналите за свободата на България, отслужена от Сливенския митрополит Арсений.

Възпоменателната церемония пред мемориала на загиналите във въстанието бе открита от кмета на Община Малко Търново **Илиян Янчев**, който в прочувствено слово припомни подвига на участниците в Илинденско-Преображенското въстание.

В словото си председателят на СТДБ **Красимир Премянов** заявя:

„За поредна година сме се събрали на това свято за всеки

българин място, за да сведем глави в знак на признателност пред саможертвата на преображенци в името на Отечеството. На това място през 1903 г. се провежда събрание, станало известно като Странджанското Оборище. Войводи и четници вземат решение да подкрепят въстанието на българите в Македония. Свещено право на всеки поробен народ е да се бори за своето освобождение. През 1903 г. българският народ защити това свое право чрез Илинденско-Преображенското въстание, чиято 121 годишнина честваме днес.

Петрова нива е едно от местата за поклонение, което се превърна в национална традиция. Затова ще ми позволите да отправя искрената си благодарност и признателност към г-н Илиян Янчев и към всички вас, скъпи тракийци, които продължавате да пазите спомена и паметта за нашите деди и да го предавате на младите хора.

Тракийци винаги са почитали трагизма, героизма и саможертвата на предците си, съхраняват традициите и се борят за запазване на българската си идентичност, защото не желаят да бъдат безродна маса.

Съхранението на паметта е в основата на идеята за изграждането през 1958 г. на паметника на Петрова нива и на музейната сграда (1983) с нейната богата музейна експозиция, показваща героичните събития чрез снимков материал, експонати и документи.

Във връзка със 100-годишнината от Илинденско-Преображенското въстание Съюзът на тракийските дружества в България и община Малко Търново се обръщат с призив към тракийци и всички родолюбиви българи, благодарение на чиято подкрепа е изграден параклиса (2003), носещ името на тракийската мъченица „Св. Петка“, в който всяка година палим свещи в памет на загиналите в Илинденско-преображенското въстание.

Паметта е тази, която ни събра и тази година, за да се поклоним и почетем паметта на предците си, отстоявали с цената на живота си българската кауза. Днешният ден започна с научна конференция, посветена на 90 години от създаването на Тракийския научен институт. Създаден от видни тракийски дейтели в далечната 1934 г. с решение на 18 редовен събор на Тракийската организация, институтът вече 90 години е изследовател и пазител на тракийската памет. Миналото трябва да се познава, защото съдържа поуки за настоящето и бъдещето. Една от тези поуки е, че народ без памет загива.

Днешният ден е за помен и памет и ние ще сведем глави пред паметта на героите от Илинденско-Преображенското въстание, които се жертваха за свободата на Отечеството.

Продължава на 4-а стр.

ПРЕДСТОЯЩО

Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“ в Чепеларе

За поредна година на 14 и 15 септември в гр. Чепеларе ще се проведат Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“, организирани от Община Чепеларе, Съюз на тракийските дружества в България и Тракийски научен институт.

На 14 септември (събота) от 10.15 ч. пред паметника на Капитан Петко войвода е официалното откриване на празника с възстановка по посрещане на Войводата.

Програмата предвижда представяне на изложба „Бележити годишнини в историята на тракийското движение“ и на „Енциклопедия Тракия“, т. II том, издание на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ПЕТРОВА НИВА:

„ТРАКИЙСКИЯТ НАУЧЕН ИНСТИТУТ – ИЗСЛЕДОВАТЕЛ И ПАЗИТЕЛ НА ТРАКИЙСКАТА ПАМЕТ“

Научната конференция, организирана от Тракийския научен институт, Съюза на тракийските дружества в България и Община Малко Търново, се проведе в залата-музей в историческата местност в присъствието на потомци на тракийски българи, гости и журналисти.

Кметът на Малко Търново Илиан Янчев откри конференцията с благодарност към СТДБ, ТНИ и учените, които активно участват съдействат за запазване на паметта.

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов приветства участниците в конференцията и поднесе благодарността на тракийци към Община Малко Търново, която последователно работи за запазването на българщината в района. Той подчерта, че тази година научната конференция е посветена на 90 годишнината от създаването на Тракийския научен институт, който създаден от видни тракийски дейтели в далечната 1934 г. и вече 90 години е изследовател и пазител на тракийската памет.

Водещ на конференцията бе председателят на ТНИ член кор. проф. Васил Проданов, който след въспителни думи, представи думата на доц. д-р Ваня Стоянова. Нейният доклад, озаглавен „Създаването на Тракийския научен институт през 1934 г. – цели и задачи“, акцентира на неговото учредяване на 30 септември 1934 г. с решение на XVIII редовен съ-

бор на Тракийската организация с цел изследване на историята, етнографията, езика, фолклора и културата на българите от Източна и Западна Тракия, както и участието им в борбите за освобождение и обединение на българския народ. Посочено бе, че за пръв председател на ТНИ е избран Христо Караманджуков, за негов почетен председател Софийският митрополит Стефан, а в състава му са включени видни учени, интелектуалци и общественици като акад. Димитър Михалчев, Димитър Попниколов, Стою Шишков, Станислав Попов, Димитър Янев, Стоян Мавродиев, Георги Попаянов, и др. Проследена бе изследователска и издателска дейност дейността на ТНИ през годините.

Проф. Светлозар Елдъров говори на тема „Любомир Панайотов и Стайко Трифонов – видни дейтели на Тракийския научен институт и изследователи на тракийския въпрос“.

Проф. д-р Боряна Бужашка продължи темата с акцент върху външнополитическите аспекти на тракийския въпрос в изследванията на Тракийския научен институт.

Историкът Стоян Райчевски проследи пътя на Иван Орманджиев като изследовател на национално-освободителните борби на тракийските българи.

Доц. Геновева Михова се спря на Варненското изследователско поле, посветено на Тракия и тра-

кийското движение.

Обобщени данни за същността и спецификите на бежанското движение в Бургаска област през периода 1913–1925 г. представи д-р Иванка Делева

Д-р Мария Попиванова запозна участници и гости с ролята на Стоян Карайбишев като войвода на Стоиловската смъртна дружина.

В края на конференцията д-р Ваня Иванова представи том I и II на Енциклопедия „Тракия“ като подчерта, че това са научно-справочни издания, съдържащи информация за българското национално движение в Тракия, от Възраждането до наши дни, различните

форми на неговата организация, промените в целите, личностите и общностите, участващи в този процес (том I), и за етнографията, фолклора и езиковите особености на тракийските българи (том II). Присъстващите бяха запознати с авторите, работил върху двата тома, които са издадени от СТДБ и ТНИ, които чрез своята многообразна дейност, са се утвърдили като институции за съхранение на паметта и българската идентичност. Това е и основното послание на Енциклопедията.

Д-р Иванова акцентира на писаното слово, като нещо, което остава след нас в библиотеки и

читалища, които ще продължат да бъдат образователни институции, даващи разнообразни възможности на хората за общуване с историята и познанието, ще бъдат онзи информационен център, от който всеки ще може да получава разнообразна, подредена, но и научно-обоснована информация, каквато предлага Енциклопедия „Тракия.“ Затова публикуването и разпространението на Енциклопедията бе оценено като изключително полезно и родолюбива дейност.

Последвалата дискусия в залата е доказателство, че учените могат да се гордеят с резултатите от своя изследователски труд.

ИЗЛОЖБА „БЕЛЕЖИТИ ГОДИШНИНИ В ТРАКИЙСКОТО ДВИЖЕНИЕ“

На Петрова нива бе експонирана фото-документалната изложба „Бележити годишнини в тракийското движение“. Тя е посветена на три юбилея, които тракийци отбелязват през 2024 г.: 180 години от рождението на Капитан Петко войвода, 100 години от учредяването на Тракийския младежки съюз и 90 години от създаването на Тракийския научен институт. Изложбата бе представена от проф. д.и.н. Светлозар Елдъров, член на УС на ТНИ и един от авторите ѝ.

Таблата, представящи живота и делото на патрона на Тракийската организация Капитан Петко войвода, са дело на Зоица Начева и са изградени върху документи и материали от ДА – Смолян. Те са включени в изложбата с любезното съдействие на община Чепеларе. Експозицията допълват паната, разкриващи създаването и дейността на дружество „Странджа“, за което съществена роля изиграва Петко Киряков – Капитан Петко

войвода, както и паметниците, издигнати в негова чест, пред която тракийци изразяват почитта си.

Втората част от изложбата разказва за възникването на тракийското младежко движение в България, проследява развитието и дейността на Тракийския младежки съюз през 20-те–40-те години на XX век и възраждането му през новото хилядолетие.

Третата част от изложбата е посветена на Тракийския научен институт. Снимки и архивни документи представят накратко неговата 90-годишна история и основните личности, събития и издания, свързани с изследването, опазването и популяризирането на тракийското културно-историческото наследство.

Експозицията е подготвена от СТДБ и ТНИ, в партньорство с ДА – Архиви, Научният архив на БАН, ДА – Смолян и община Чепеларе.

ЧЛЕНЪТ НА ВК НА СТДБ СТОЯН РАЙЧЕВСКИ – ПОЧЕТЕН ГРАЖДАНИН НА МАЛКО ТЪРНОВО

Кметът на Община Малко Търново Илиан Янчев връчи на Стоян Райчевски знака, с който бе обявен за Почетен гражданин на Малко Търново по предложение на ръководството на СТДБ и ТНИ, с подкрепата на съграждани и тракийци.

Стоян Райчевски е историк, публицист, изследовател и общественик. Завършил е българска и немска филология в СУ „Св. Климент Охридски“. Бил е уредник на историческите музеи в Бургас, Несебър, Созопол и Малко Търново. Главен редактор на сп. „Родопи“. Депутат в 36-ото, 37-ото и 38-ото Народно събрание. Член на ВК на СТДБ. Патриот и родолюбец, Стоян Райчевски оставя трайна следа след себе си с поредица от книги, посветени на съдбата на тракийци. Той е един от авторите в двата тома на Енциклопедия „Тракия“, на 12 книги от поредицата „Дълг и чест“ на издателство „Захарий Стоянов“ и на поредица от книги с исторически и етнографски характер.

РОДОВАТА ПАМЕТ Е ЖИВА, ЗАЩОТО СЪМ ТРАКИЙКА

За дългия изгнанически път на предците си от родните земи към България и за своите тракийските корени разказва Стефка Димова Петрова от Ахелой

Потомка съм на тракийски бежанци от Източна и Западна Тракия. По майчина линия родът ми идва от Източна Тракия, от селата Тая Кадън и Деркос, Чаталджанска околия, област Тракия в днешна Турция. По бащина линия родът ми е от Западна Тракия, с. Ахъркьой, Визенска околия, област Тракия, и от с. Голям Дервент, околия Софлу в днешна Гърция. През целия си съзнателен живот съм се държала като потомка на моите деди. Нас, тракийските българи ни обединява една много характерна черта – непрекъснато трябва да отстояваме родовата си памет, паметта на дедите ни, които са платили за свободата си огромна цена. Те са дошли в днешна България с едничката цел да съхранят българската си вяра и правото да се наричат българи. И днес ние сме длъжни да разказваме и предаваме от поколение на поколение техните страдания и болка, да търсим корените си.

Архивните документи, които съм издирила за моите прародители по бащина линия, ме отвеждат към 1860 г. Пра-прадядо ми Андрея Русев и пра-прабаба ми Домна Андреева Русева са родителите на пра-прадядо ми Атанас Андреев Русев, роден на 18 март 1861 г. в с. Меселин, Везенска околия в Турция. Със съпругата си Мариора Атанасова Андреева имат 49-годишен брачен живот. Той умира през 1941 г. в с. Чимос, сега град Ахелой. Цялото семейство заедно с децата Михал, Димитър, Георги, Андрея, Параскева и Кирикица са прогонени от родните им места и заедно с хиляди други тракийски българи-бежанци пристигат в с. Чимос. Установяват се там, защото мястото им харесва поради подобния на родните им места климат. Дъщеря им Параскева – моята баба – не е с тях, защото се омъжва за Тодор Димов Пилчев, също тракиец. Параскева и Тодор са родителите на моя баща Димо Тодоров Димов (Пилчев), кръстен на дядо си Димо Ангелов Пилчев, чийто род е прогонен от Голям Дервент (сега Мегало Дерион), околия Софлу. Първоначално се установяват в Ивайловградска околия, но когато в с. Чимос започва оземляването на тракийските бежанци, семейството на баба ми Параскева заминава за там. След като виждат колко много тракийски българи са се заселили в селото, решават и те да останат. Баба ми Параскева, или както я наричахме баба Кева, ми е разказвала с много мъка, болка и тъга за прогонването на българите от тракийските земи. Тя бе силна духом жена. С нейните разкази и спомени израснахме 8 внуци. В съзнанието ми е останал неин разказ от моминските ѝ години. Един ден баща ѝ я изпратил за вода от чешмата край селото Ахъркьой. По пътя тя срещнала двама турски войници на коне, които препускали към селото. Била едва на 12 години. Уплашена, бързо се върнала вкъщи и видяла как вече българите товарели каруците си с най-необходимата покъщнина за пътуването си към свободна България. Редовната турска войска ги гонела от родните им домове. За

■ Звено на зеленчуковата градина. Жената в черно в края – дядно е моята баба Мария Пириклиева, чийто мъж, имащ орден за храброст, е починал

да се предпазят, те отишли в гр. Чорлу, където ставал голям пазар и се събирали много българи. Тук дошли много тракийски българи от околностите. Всички се чудели накъде да поемат. Моите прародители решили да изчакаят малко, а след това да се завърнат по родните си домове в Ахъркьой и да продължат да живеят там. Те обичали земята си, били трудолюбиви, отдадени на работата си хора, не им било толкова лесно да се разделят с родния край и с поминъка си и да поемат към неизвестността. Много скоро обаче разбрали, че е невъзможно да заживеят отново спокойно и мирно. Турците разграбвали имуществото им и най-вече реколтата и стоката. Един от братята на баба Параскева – Андрея, бил взет с волската каруца на ангария за турците. По-късно обаче успял да избяга и се върнал при семейството си. В селото до тогава властта била на българската общност, избирали си кметове от жителите. Бащата на баба ми Параскева е бил един от тези кметове. В селата като това е липсвала турска администрация и не е имало кой да защити хората от набезите, нападенията и погрома на башибозуците. Когато пристигнала редовната турска войска, която да прогони разбойниците, вече било невъзможно да се живее там. Един ден турците при едно от нападенията събрали всички българи – мъже, жени и деца, затворили ги в две къщи и започнали да ги из-

мъчват и бият. Претърсили ги за злато и пари. Малцина успели да скрият нещо в дрешките на децата и най-вече в сукманчетата на момиченцата, които били с двоен пояс. По-късно тези скрити пари и злато те използвали при пътуването си за България. След като измъчвали и ограбили затворените българи, турците решили да им възложат една последна задача. Наблизо имало стар кладенец, затрупан с камъни. Накарали ги да извадят камъните от кладенеца, но всъщност подготвяли тяхната гибел. Един от мъжете, носейки камъните, успял да се скрие и да избяга. Отишъл при официалната турска власт и съобщил за това, което се готвяло да направят със затворените българи. Били изпратени двама стражари. Те проявили милост към българите и им казали, че ако искат да спасят живота си, трябва да напуснат село Ахъркьой и повече да не се връщат. Всички българи от селото тръгнали отново към Чорлу. Но преди това напалили за последно фурните, опекли вкусни погачи за из път. Усетили за последно мириса на родния хляб! А зърно имало, тази година реколтата била благодатна. И така, поели по дългия бежански път с още топлия, горещ хляб в бохчите на гърбовете си. Толкова парещ бил той, че гърбовете им изгорели. Но тази болка не била толкова силна, два пъти по-силно било страданието за безвъзвратно загубеното родно огнище. Пристигнали в гр. Рехля,

■ Коледари пред читалището в гр. Ахелой. 24 декември 1966 г. – Коледа

откъдето с кораб трябвало да стигнат до Цариград. Качили се и на другия ден били вече там. Настанили се в Семинарията. От тук всички българи-бежанци били натоварени на кораби за Варна. За заминаването им се намесва руският консул в Цариград и с помощта на руските търговски кораби, които извършвали превози в района, нашите бежанци поемат по пътя на тежката бежанска неволя. След като пристигат във Варна, престояли там два месеца. Преживели големи трудности за прехраната си. От там отишли в Русе. Прекарвали зимата и напролет по Великден тръгнали с трена за Плевен. Като бежанци са имали право да пътуват безплатно с влака. Във Варна останали няколко семейства, които изкарали зимата в Аладжа манастир. Напролет тези семейства изпратили телеграма до тракийските бежанци в Плевен да дойдат отново във Варна, защото имало решение да се върнат в Тракия, този път в Дедеагачко, днешен Александруполис. Щом получили телеграмата, нашите тракийци се качили на влака и се върнали във Варна. Оттам през Цариград пристигнали в Дедеагач. В града и околностите му се събрали хиляди тракийски българи. Трябвало да ги настанят някъде. Нашите клети бежанци решили да отседнат в с. Лъджите. Искали да си построят къщи там, но не им разрешили. Наблизо имало и друго село – Лъджикево, през което минавала река. На единия ѝ бряг имало построени български къщи, а на другия – турски. Част от бежанците, между които и моите прародители, били настанени в къщите на българите. Така живели 3-4 години. Мястото им харесало и поискали да си построят домове тук. Но не им било разрешено, въпреки че си закупили земя, ниви, крави и овце. Около град Димотика било разположено село Хикимли с изоставени къщи. Тези, които нямали къщи в Лъджикево, решили да се настанят в тях. В планините над Дедеагач също живеели много българи. Притеснявани от редовната турска войска, те се присъединили към нашите тракийски бежанци. По тези места останали до 1918 г. Именно в Хикимли семействата на дядо Тодор и баба Параскева решават да се сродят и така там станал годежът им. Родителите на дядо Тодор – Димо Ангелов Пилчев и Мария Пилчева, са родом от с. Голям Дервент, сега Мегало Дерион, околия Софлу. Хората от това село също били прокудени. Около 400 къщи били опожарени и стопаните им подгонени от редовна турска войска, която била пратена там, защото селото се славело като комитско. Прадядо ни Димо е бил на 7 години, когато през 1868 г. петдесет и четирима човека от Голям и Малък Дервент написали благодарствено писмо до Капитан Петко войвода, който ги спасил от безчинствата на турците. След неговата закрила повече не посмели да ги тормозят. Заживели дядо Тодор и баба Параскева в Хекимли, но нали селото било турско, след 1918 г. турците започнали да се връщат и притесненията започнали отново. Пак трябвало да бягат и да търсят ново място за живеене. Натоварили всичко на каруцата и заедно с добитъка поели отново към България. От нивите си имали зрял фасул, бакла, лук, картофи, с които подсигурили поне временно прехраната си. Баба Параскева и дядо Тодор се установяват в с. Хаджидимитрово между Ямбол и Сливен. Там направили и сватбата си. Прекарвали зимата и напролет заминали за Демерлер, Ивайловградско. Тук се раждат децата им: Марийка, Димо – моят баща, Атанас. Заели се да си построят къща в махалата Айварджик.

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР...

Продължение от 1-а стр.

Този ден ни задължава да изпитваме уважение и респект пред подвига на героите, но и да не забравяме, че ако през 1903 г. борбата се водеше с оръжие, днес борбата трябва да се води на дипломатическото поле за защита на националните интереси и националното ни достойнство.

Поклон пред паметта на героите!

Да живее България!“

След това думата бе предоставена на вицепрезидента **Илияна Йотова**. „Тук на тракийското Оборище се събраха шепи герои, за да продължат борбата за свободна и единна България. Въстанаха срещу кроежите на Великите сили, които не искаха силна България, не се интересуваха от съдбата на един народ, който пет века живя в робство, но не забрави себе си, вярата и езика си и възкръсна от пепелта“, заяви вицепрезидентът в словото си.

Тя поздрави община Малко Търново и Съюза на тракийските дружества в България, които с подкрепата на държавата и на Българската православна църква за поредна година организират възпоменателното тържество за почит на героите от Илинденско-Преображенското въстание. „Всички ние сме тук, защото искаме да имаме памет, да знаем своята дълга история. Националният възпоменателен събор е тревожният камбанен звън, който буди заспалата съвест

на хора, които днес са способни да пренапишат собствените си биографии, но и историята на народа ни, и да променят с лекота факти. Такива хора не бива да бъдат допускани да взимат решения за българския народ“, подчерта вицепрезидентът. „Нашата сила е в паметта. Искаме да бъде още по-здрава стоманената нишка, която ни свързва с миналото, което ни учи на уроци, прави ни българи, дава ни самочувствие. Тази нишка проправя и пътя към бъдещето“, посочи Илияна Йотова.

В словото си тя изтъкна посланието на героите от Илинденско-Преображенското въстание – когато е единен, българският народ може да се пребори с всяка трудност. „Достойни ли сме за това послание днес, когато омразата се лее отвсякъде? Нямаме какво да делим – имаме една Родина, трябва да я пазим и развиваме за децата си“, заяви вицепрезидентът.

Програмата завърши с почетен караул, канонада и поднасяне на венци пред паметника на преобразенци. В ритуалите участваха военнорслужещи от Военноморските сили и от сухопътните войски.

Празничен концерт, в който участваха странджанските народни певци: Манол Михайлов, Жечка Сланинкова, Костадин Михайлов, Ирена Станкова, Лазар Налбантов, Стойко Василев и оркестър „Жарави“, до късно огласяше поляните на Петрова нива.

Тракийци от дружество „Тракия“, гр. Ямбол

Тракийци от Стара Загора

Тракийци от гр. Ямбол

Тракийци от Стара Загора

Тракийци от дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец

ОТКРИТ УРОК ПО РОДОЛЮБИЕ С ИСТОРИКА СТОЯН РАЙЧЕВСКИ

В последните години стана традиция на Петрова нива да има и урок по история на открито. Тази година той бе на тема: „Стоян Шивачев – първият историограф на Малко Търново и Тракия“. Урокът изнесе историкът Стоян Райчевски, който прикова вниманието на млади и стари.

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР...

▪ ТД „Капитан Петко войвода“, гр. Карнобат

▪ Тракийци от гр. Карнобат

▪ Тракийци от дружество „Стоян Мавродиев“, гр. Търговище

ТРАКИЙСКИ ПОХОД „ПО СТЬПКИТЕ НА ПРЕОБРАЖЕНЦИ“

Част от програмата на Националния тракийски събор-поклонение на Петрова нива беше и поход „По стъпките на преобращенци“, организиран от едноименната Тракийската национална инициатива, създадена по идея на Димо Карабелов, дългогодишен член на тракийското дружество в Бургас и член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България. Целта е съхранение на паметта за участниците в Илинденско-Преображенското въстание, завещали ни достоен урок по родолюбие и патриотизъм.

Участниците в похода бяха млади хора, които водени от Димо Карабелов, изминаха пътя на преобращенци по маршрут: Петрова нива – река Велека – параклис „Св. Илия“ – село Стоилово (тук на 19.08.1903 г. е даден първият сигнал за Преображенското въстание с хвърлената бомба от воеводата Дико Желебов).

Походът завърши на Петрова нива. Младите хора бяха посрещнати и приветствани от председателя на Съюза на тракийските дружества в България и Деян Йотов – зам.- кмет на Малко Търново. Всеки от участниците в похода получи книги с тракийска тематика, от които могат да се запознаят с трагедията на тракийските българи и техните борби за освобождение, с важни моменти от историята на тракийци и др., които съдействат за патриотичното им възпитание.

▪ Тракийска национална инициатива „По стъпките на преобращенци“

ГЕНЕРАЛНО КОНСУЛСТВО
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОДРИН
Изх. № Пр-13-675/15.08.2024 г.
На Ваш № 55/31.072024 г.

ДО
КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СТДБ

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕМЯНОВ

Благодаря за поканата за участие в Националното честване на 121-та годишнина на Илинденско-Преображенското въстание в местност Петрова нива на 17.08.2024 г.

Приемете моите извинения за невъзможността лично да присъствам поради предварително поети и допълнително възникнали служебни ангажименти и ми позволете да отправя искрени пожелания за здраве към участниците в събитието.

Използвам случая да засвидетелствам своето високо уважение и почит към СТДБ и лично към Вас и да Ви пожелаем успех във високоотговорната мисия, която изпълнявате.

С уважение,

БОРИСЛАВ ДИМИТРОВ
ГЕНЕРАЛЕН КОНСУЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
В ОДРИН

Регионална асоциация на общини
„ТРАКИЯ“

Стара Загора, бул. "Христо Ботев" 100, ет. 3, офис 6
тел.: 042-600 586
e-mail: ramt@ram-trakia.org; www.ram-trakia.org

Regional Association of Municipalities
„TRAKIA“

100 Hristo Botev, office 6, Stara Zagora 6000, BULGARIA
tel.: +359-42-600 586
e-mail: ramt@ram-trakia.org; www.ram-trakia.org

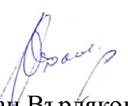
ДО:
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
СТДБ

Уважаеми господин Премянов,

От името на РАО „Тракия“ поздравявам организаторите и участниците в Националното честване на 121-ата годишнина от Илинденско-Преображенското въстание. Петрова нива е не просто местност, а символ на обединението, порива за свобода и родолюбието.

Познаването и почитането на историята и миналото е важна крачка за по-доброто ни бъдеще.

Поклон пред паметта на героите!

Проф. Иван Върляков
изп. директор на РАО „Тракия“

РОДОВАТА ПАМЕТ Е ЖИВА...

• Хоро на Спасов ден в гр. Ахелой

Продължение от 3-а стр.

В нея живели около 7 години. Обработвали тютюн, отглеждали домашни животни. За прехраната им помогнало бубарството, знаели този занаят от родните си места. Земеделието и животновъдството са били винаги основен поминък на тракийци.

Както вече споменах, роднините на баба ми Параскева са отишли в с. Чимос (днешен Ахелой). Поддържали връзка чрез писма. В поредното писмо баща ѝ Атанас Русев ги поканил на гости. Той бил много грамотен, начетен и добър човек, бил и кмет на с. Ахъркбой. Подробно описал, че там имало много тракийски бежанци и било решено те да бъдат оземлени и да им бъдат построени къщи. Поканил ги да помислят за преместването си там. Годината била 1929. Баба ми и дядо ми решават да се възползват от поканата и тръгват за Чимос. А там вече имало цели махали с къщи на български тракийци от родната Тракия. Най-много имало от Тая Кадък, Деркос, от Чанакча, Дели Юнус и от селата около Чатаджа. Те били известни като селата от бисерната огърлица. Баба Параскева заживяла със семейството си в Чимос. Заедно със сестра си Кирикица и брат си Михал имали съседни къщи на една и съща улица. Помня, че на нея от край до край живеела тракийски българи-бежанци, които бяха много задружни и си помагали при прибирането на реколтата. Баба ми Параскева доживя до 92 години и всичко, което знам за тракийската бежанска трагедия, е от нейните разкази.

През 2008 г. посетих с. Голям Дервент, сега Мегало Дерион в Гърция. Разбрахме, че името му идва от горите с изключително големи и здрави дървета. Тези вековни исполини са дали не само името на селото, но и прехраната на жителите му. Дърводобивът и дърводелството са били техен основен поминък. Отглеждали са покрай това и впрегатен добитък, нужен за превозване на дървесината до пазарите. От този край беше и нашият съсед дядо Алекси, когото си спомням много добре. Неговата съпруга баба Станка ми е разказвала, че момичетата от нейното село, за да не попаднат в ръцете на турците, се вързали една за друга

с плитките си и така вкупом се хвърлили в дълбоките води на реката, за да спасят моминската си чест. Дядо Алекси бил учител по гръцки език, а баба Станка се омъжила за него след смъртта на годеника си Никола, който бил в четата на Капитан Петко войвода. И тяхната житейска съдба е едно от многото мъниста в скъсаната тракийска огърлица, наречена история на разорението на тракийските българи. Но да се върнем към баба Параскева и дядо Тодор. След смъртта на съпруга си през 1935 г. баба ми остава сама с 4 деца. Баща ми е бил на 10 години, роден е през 1925 г. в Демерлер. Там са родени и по-голямата му сестра Марийка и по-малкият му брат Атанас. От малък се научил на селския труд, пасял воловете, а баба ми Кева орала с ралото нивите, с които били оземлени. Оземляването, къщите, добитъка, всичко било платено на банките с тежък, кървав труд. Заемът, който бил отпуснат, тежал като воденичен камък над всяка тракийска къща, но всички знаели, че трябвало да платят тази висока цена. Вече оставили свои имоти и домове по родните си места в Гърция и Турция, е трябвало отново да изплащат домове и земя, за да спасят семействата си, живота си, вярата си, името

си и правото да се наричат българи! След време баща ми Димо и майка ми Радка се женят и заживяват в къщата на баба ми Параскева, където съм родена и аз на 24 декември 1948, а по-късно през 1952 г. и брат ми Тодор. Другата ми баба по майчина линия е Мария Милкова Арабаджиева. Съпругът ѝ, моят дядо, Пирикли Иванов Арабаджиев също починал рано и я оставил с 4 сирачета да се бори с живота. Двете вдовици си помагат в трудните дни, за да изкарат по-леко съдбата си и тази на децата си. Земите на баба ми Параскева – около 80 дка, по-късно се вливат в ТКЗС. А днес ние, техните наследници се грижим за тях, за да продължим дълголетната тракийска традиция.

Нашият Андреев род на дядо ми Атанас Русев е един от големите тракийски родове в Ахелой. Потомците му са все интелигентни хора, лекари, икономисти, учители, агрономи, художници, адвокати. Имаме и успешни занаятчии – пчелари, мебелисти, дърводелци, които продължават древните тракийски занаяти. Имаме и министър преди промените през 1989 г. – Георги Андреев, виден земеделец, министър на транспорта и съобщенията, зам.-председател на Държавния съвет на НРБ и посланик

на НРБ в Норвегия. Организирахме си и родови срещи – както по линия на баба ми Параскева, така и по линия на рода на майка ми – баба Мария Арабаджиева и дядо Пирикли Арабаджиев.

Върнах се далече в моите тракийски спомени, защото исках по някакъв начин да отвърна на несбъднатите желания на моите предци да се завърнат приживе по родните си места, като съживя факти и събития от техния незаслужено тежък живот на страдалци-изгнаници, гонени от съдбата и накрая намерили покой в земите на скъпото им отечество. С тази цел на 11 февруари 2004 г. ние, живите потомци на тракийци възстановихме тракийското дружество в гр. Ахелой 70 години след неговото основаване. От Бургаското дружество тогава „Антим Първи“ пристигна лично неговият тогавашен председател Стамат Апостолов, както и г-н Калоянов. През следващите години се запознавахме и с други тракийци от Бургаска област, както и с ръководството на Съюза на тракийските дружества в България. В гр. Ахелой още от пристигането на нашите деди се празнува Възнесение Господне като празник на града. Този обичай е пренесен от Тая Кадък, откъдето са голяма част от тракийците, заселили се в Ахелой. Съсдействието лично на тогавашния председател на СТДБ Костадин Карамитрев и с моето скромно участие бе създаден и фолклорен фестивал на този ден. Така през 2006 г. беше открит първият тракийски фолклорен християнски събор „Спасовден“ в гр. Ахелой, който впоследствие се превърна в любима проява на тракийци от Бургаска и от други области, в която си дават среща известни изпълнители на българска народна музика и танци. Така част от красотата на Тракия, събрана на едно място, може да се види от жителите и гостите на града и околностите. За всичко това заслуга има и избирането на наш кмет-тракиец от есента на 2007 г. – Иван Георгиев, потомък на стар тракийски бежански род от Тая Кадък, издигнат от ПК „Тракия“ в лицето на тогавашния му председател ген. Тодор Бояджиев, както и на Денчо Михов – тракиец от Бургас, член на ВК на СТДБ и зам.-председател на ПК „Тракия“. Впоследствие Ирина Михова, Димитринка Вълкова, Димчо Карабелов, Маруся Любчева винаги са помагали на нуждите на тракийци от Ахелой.

Това е моята разходка назад във времето, през трагедията на тракийските бежанци, която реших да споделя с вас, за да търсим и помним корените си и, вглеждайки се в миналото, да мислим за бъдещето, като пазим нашите традиции и идеали. Разказах тази история, защото искам тя да се помни, разказах я, защото съм тракийка!

• Родова среща на Андреевия род от гр. Ахелой. 21.11.2010 г.

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

Мемоарна книга „Спомените оживяват“ написа поетесата Стойка Мариновска, която живее и твори в Хасково. Тя бе издадена с финансовата подкрепа на община Хасково.

Всеки трябва да познава родословното си дърво, да го пази и предава на идващите след него, пише в увода авторката, родена в ивайловградското село Камилски дол. Публикуваните разкази за шест поколения от голямата фамилия, изпъстрени с факти за развитието на родния край са богато илюстрирани със снимки от семейния албум. Всичко написано е своеобразен принос в краезнанието.

„Няма съмнение, че мемоаристиката дава възможност на владеещия словото човек да възкреси отминалите години от

ПОЕТЕСА НАПИСА КНИГА ЗА РОДА СИ И ЗА ИВАЙЛОВГРАДСКИЯ КРАЙ

живота си и да ги освети с ярките багри на истината. „Спомените оживяват“ е книга, в която тези думи се потвърждават. Стойка Мариновска рисува живота си – труден и красив, в който любовта остава движеща сила и незаобиколим фактор. Своето семейство поетесата поставя на достоен пиедестал – говори с любов за родителите си, за своя съпруг, за децата и внуците си“. Това се казва в публикуваната в книгата рецензия на Боян Ангелов, председател на Съюза на българските писатели. Той нарича мемоарите „приноси към незабравата“.

Отделени са страници за трагичните събития през 1913 г., когато девет села в околия Ортакьой/сега Ивайловград/ се превърнали в пепелища. Кичу кале край с. Камилски дол става лобно място за 17 местни жители. Трагедията е описана и от проф. Любомир Милетич в книгата му „Разорението на тракийските българи“. Години по-късно незабравимият поет Ивайло Балабанов ще напише, че тази граница е „чертана с кръв, а не с молив“.

На стотиците жертви от Ивайловградска околия, сред които са и над двеста деца, е посветено и стихотворението на Мариновска „Реквием“:

„Тринайстата година... като черен ден
Разтърсва мисълта ми, все се връща в мен
Със тая кобна есен, осквернена с меч,
А моят роден край я помни тая сеч..
Аз трябва да се върна и да стъпя пак
Във черквите смирено, в този нов Батак,
Където всяка педя е човешки прах,
А всеки ъгъл гледа с детски поглед плах...“

Стойка Мариновска е дългогодишен председател на Гражданското сдружение „Родопско утро“, настоящ ме-

ниджър на списанието за общество, култура и литература „Южно утро“, което обединява таланта на десетки творци от общини в Източните Родопи. Автор е на книгите „Сълзите ми хиляда, усмивката една“ (2003), „От две вселени сме“ (2004), „И когато мълчиш, пак те чувам“ (2006), „Кестенови очи“ (2009), „Сълза във здрача“ (2010), „Разпиляна пепел“ (2015), „Пак сме заедно“ (2019). Нейни стихове са публикувани в местния и централния печат, преведжани са в Русия и Северна Македония. Има множество награди от национални конкурси. Член е на СБП, удостоена е с грамота за принос в съвременната българска литература. „О, спомен бял, забрава дете няма“, пише поетесата в последната си книга.

СТОЙКА МАРИНОВСКА

Спомените оживяват
мемоари

РАДИО СТАРА ЗАГОРА СЪБИРА ТАЛАНТИ ЗА XXV ФОЛКЛОРЕН КОНКУРС „СЛАВЕЙЧЕ“

БНР – Радио Стара Загора организира XXV национален радиоконкурс за млади изпълнители на български народни песни „Славейче“.

За участие се допускат деца от цялата страна, разделени в три възрастови групи – до 7, до 12, до 16 навършени години. В отделна категория се надпяват учениците от специализираните училища по изкуствата и паралелките с разширено изучаване на музика.

Радиоконкурсът ще се проведе на 12 и 13 октомври 2024 г., от 10.00 часа в Радио Стара Загора, ул. „Св. Княз Борис I“ 75.

Участниците представят две народни песни, а навършилите 12 години – една хоровадна и една безмензурна песен, в „чист вид“ (акапелно), без музикален съпровод и авторска намеса.

Едната песен трябва да бъде непопулярна. По този начин Радио Стара Загора стимулира издирването на отдавна забравени или непознати песенни образци от богатството на българския музикален фолклор, неговите регионални и локални разновидности.

В допълнение на това журито ще се радва песните да не дублират репертоара на участниците от 20, 21, 22, 23 и 24-то издание на конкурса. Записите от последните издания могат да се чуят на сайта на радиото: <https://bnr.bg/starazagora>.

Конкурсът е без такса за участие, а крайният срок за изпращане на заявки – 1 октомври 2024 г.

Голямата награда за младите таланти, класирани на първо място е професионален звукозапис със специален аранжирмент, продуциран от Радио Стара Загора.

От всички лауреати в надпяването слушателите изби-

рат песен на слушателя, чрез пряко гласуване в предаванията за българска народна музика и сайта на радиото.

Специален член на журито ще бъде именитият гъдулар Пейо Пеев, композитор, аранжор, дългогодишен солист на Оркестъра за народна музика на БНР.

„Славейче“ е най-дълголетният радиоконкурс в полето на фолклорната музика у нас. Създаден през 1994 г. от журналистката Здравка Димова и музикалния редактор Кинка Ватева, той дава изяви на даровити деца, изпълнители на българска народна музика.

Каго лауреати на този конкурс пред микрофона на Радио Стара Загора първи запяват изтъкнати певци, солисти на Радиооркестъра и на професионалните ансамбли за народни песни и танци. Сред тях са имената на Дарина Славчева, Женья Казакова, Ивелина Димова, Пепи Христозова, Деси Слава, Николай Урумов, Димитър Арнаудов, Лазар Налбантов, Костадин Михайлов и др.

За първи път в радиоефира прозвучават мелодиите на инструменталистите Добромир Велев (гъдулка), Явор Бобев, Петко Янгъзов (гайда), Никола Гайдаров (кавал) и още много талантливи изпълнители.

В продължение на 25 години „Славейче“ се провежда под специалната грижа на Радио Стара Загора. Конкурсът е музикална емблема на БНР и е част от културното богатство на Стара Загора.

Допълнителна информация за условията, регламента и заявка за участие можете да получите на телефон 042/ 616 414, както и на сайта на Радио Стара Загора: <https://bnr.bg/starazagora>

Малки приятели, хайде да се надпяваме!

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец септември:

Дочка Кючукова – Исперих 1 септември 1944 г.
Десислава Костова – Димитровград ...2 септември 1977 г.
Красимира Никова – София..... 9 септември 1978 г.
Мария Илиева – Средец..... 11 септември 1947 г.
Гюрка Иванова – Карнобат..... 10 септември
Вяра Петрова – Карнобат..... 17 септември
Бойка Бораджиева – Пловдив 18 септември 1943 г.
Румяна Борисова – Павликени 19 септември 1959 г.
Антон Георгиев – Плевен 19 септември 1967 г.
Кирил Сарджев – Хасково 23 септември 1949 г.
Стела Чичанова – София 24 септември 1939 г.
Калинка Згурова – София 25 септември 1945 г.
Татяна Трифонова – Павликени 26 септември 1990 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анега ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР В РОДОПСКОТО СЕЛО СЛАВЕЙНО

Република България
Президент

ДО
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗА НА
ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В
БЪЛГАРИЯ

ДО
УЧАСТНИЦИТЕ И ГОСТИТЕ НА
НАЦИОНАЛНИЯ ТРАКИЙСКИ СЪБОР
В С. СЛАВЕЙНО

Уважаеми господин Премянов,
Уважаеми дами и господа,

За мен е чест да приветствам националния тракийски събор в историческото село Славейно, посветен на годишнината от Илинденско-Преображенското въстание и гибелта на знаменосеца Кольо Шишманов.

121 години ни делят от един от най-високите върхове на движението за национално освобождение и обединение, от най-масовия зов за правда на поробените ни сънародници, останали отвъд тогавашните граници на свободна България.

Днес се прекланяме пред храбростта на македонските, тракийските и родопските българи, които от Илинден, през Преображение, до Кръстовден на 1903 година поведоха кървава и неравна борба за достоен човешки живот.

Комитското село Славейно се гордее с дълбоките си корени. То дава начало на много родолюбиви родове, които и сега носят будния и непримирим дух на своите предци. Неслучайно именно тук, с цената на много свидни жертви, се разгаря и едно от огнищата на въстанието.

Вярвам, че всички Вие, потомците на героите, ще продължите да тачите и затвърждавате родовата и националната си памет. Благодарение на Вашия пример и всеотдайност светлият подвиг на онова незабравимо поколение няма да изгледнее. Нека споменът за тяхната саможертва и себепричиение продължи да ни съпътства като безценен морален и житейски образец.

Поклон пред паметта на участниците в Илинденско-Преображенското Въстание!

03 август 2024 г.

Румен Радев
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОБЩИНА СМОЛЯН

ДО
ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
ЗА ЧЕСТВАНЕ НА 121 ГОДИНИ ОТ
ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ
С. СЛАВЕЙНО

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,
СКЪПИ ЖИТЕЛИ И ГОСТИ НА С. СЛАВЕЙНО,

Отправлям към вас най-сърдечни поздравии по повод тържественото честване на 121 години от Илинденско-Преображенското въстание.

Днес тук, в родолюбивото и патриотично Славейно се прекланяме пред живота и делото на Илинденци и всеобщия им стремеж към свобода, пред мощния български устрем към осъществяване на националния идеал – освобождение и обединение на всички българи. Не случайно честването е именно тук – село Славейно се включва активно в национално-освободителните борби на родопчани.

Нека помним и тачим родопските герои, свободолюбието и борбения им дух. Тяхното дело е священо! На него днес дължим нашата свобода и независимост.

ПОКЛОН ПРЕД РОДОПСКИТЕ ГЕРОИ –
ПРЕОБРАЖЕНЦИ!

03.08.2024 г.
Смолян

НИКОЛАЙ МЕЛЕМОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА СМОЛЯН